

مارکهای ویلن

در این قسمت یک گروه از ارزشمندترین مارکهای ویلن ایتالیایی (به شکل امروزی) که در نوع خود عالیترین و قدیمی ترین به نظر می رسند، ارائه می شود. اما قبل از پرداختن به این مهم لازم است که توضیحاتی در مورد این سازها و سازندگان نابغه و ماهر آنها داده شود.

امروزه بسیاری فراموش کرده اند که سازهای زهی در گذشته نیز وجود داشته و بدون شک به وسیله کسانی طراحی شده اند. اما شکل امروزی این سازها به ویژه ویلن مدیون نابغه دانشمندی به نام آندره آ آماتی **Andrea Amati** از اهالی کرمونا **Cremona** است. طرح آماتی بر خلاف تفاوتی اندک در مدل و ظرافت و پالودگی صدا، هنوز هم تنها نمونه ویلن مدرن است. به همین دلیل جهانیان آندره آ آماتی را آفریننده ویلن فعلی می دانند.

آندره آ در حدود سال ۱۵۱۰ چشم به جهان گشود و در سال ۱۵۳۸ به خاطر استعداد فوق العاده اش اجازه یافت تا خانه ای را در کرمونا تهیه کند. این خانه به مدت دویست سال، او و فرزندانش را در خود جای داد و عالیترین سازها را به جهان عرضه نمود. در آن خانه، سازندگان بزرگی چون آنتونیو استرادیواری **Antonio Stradivari** تعلیم دیدند و نبوغ خود را با آفرینش ویلنهای طراز اول جهان به اثبات رساندند. نام و آوازه آندره آ از مرزهای کرمونا نیز گذشت. در برشا **Brescia** مهارت و هنرمندی او با ویول های دست سازش که معمولاً دارای هفت سیم

با یک پس زمینه و صدایی بسیار زیبا و کم حجم بود باعث الهام هنرمند بزرگ دیگری به نام گاسپارو داسالو Gasparro da Salo متولد ۱۵۴۰، یک موزیسین و سازنده ویول شد. او ویلنها و ویولاهای ساخته خود را با دقت بیشتری از روی طرح و اصول صدا دهی ویول های قدیمی ساخت. در حقیقت می توان او را پایه گذار اصل و نسب ویلن مدرن دانست. مرگ این هنرمند بزرگ، در حدود سال ۱۶۰۰ اتفاق افتاد. ثروت تاریک برشا، در صدای باشکوه و نورانی ویولهای داسالو امروزه جلوه گرند.

ایتالیایی ها برای تهیه و ساخت چوب، آب و هوا و شرایط اقلیمی سازگاری نداشتند. آنان از مجاورت و خویشاوندی خود با سرایشیهای جنوبی آلپ سود برده، صنوبر مورد نظر خود را تأمین می کردند و مهارت و توانایی خویش را در هر چه بهتر پروراندن آن به کار می بستند. ایتالیایی ها در تجارت با شرق نیز، چسب و صمغ لازم را که در ساختمان سازهایشان به کار می رفت تهیه می دیدند. با این همه ساز ویلن فوراً و بی درنگ پذیرفته نشد. رنجهای زیادی برای جایگزین آن، به جای ویول تحمل گردید. سرانجام با دریافت یک سفارش از سوی دربار فرانسه برای یک مجموعه کامل زهی، آندره آماتی در ۱۵۶۰ ویلن را جهانی ساخت. این سازها، ۲۴ ویلن مشهور شاه بودند که برای چارلز نهم ساخته شدند.

از سال ۱۶۳۰ یک نسل جدید آما تی ها مخصوصاً آنتونیو Antonio و جیرولامو Girolamo با مهارت و استادی در پیشرفت و ترقی ساخت و پرداخت ساز نقش عمده ای را بازی کردند. در آن سالها آفت بزرگ طاعون ایتالیا را فلج کرده بود. این مصیبت اهالی شهرها را به نصف تقلیل داد که برادران آماتی نیز شاید آماج قربانی این بلا باشند. در این دوران جووانینی Giovanini، پائولومجینی Paolo Maggini و گاسپاروی در اوج موفقیت در برشا، فدای دیو سیاه طاعون شدند. اما از خوش اقبالی، یک عضو خانواده آماتی ها از مرگ رهید. نیکلو به سرعت و با پشت سر گذاشتن تعلیمات مخصوص، هنر سنتی نیاکان خود را آموخت. او گنجینه های برادران و پدران را با دقتی در خور نگهداری کرد و منتظر مردان جوان دیگری ماند تا حرفه خانوادگی خود را به آنان بسپارد. این آفرینشگران بعدی عبارت بودند از آندراگوارنری Andrea Guarneri، موسس و بانی یک سلسله نو از ویلن سازان، فرانچسکو روجی ثری Francesco Ruggieri و جووانی باتیستا رجه ری Giovanni Batista Rogeri، فرزندان نیکلو، جیرولامو، و آنتونیو استرادیواری جاودانی و سرافین دانا Santo Srafin. ویلنهای کرمونا دست به دست از شهری به شهری در اروپا برده شدند و به این ترتیب هنر ویلن سازی نیز انتقال پیدا

کرد. سازندگان ویلن در فرانسه، انگلیس، هلند، آلمان و اتریش با کپی برداری و ساختن نسخه هایی شبیه به اصل هر کدام به سهم خود قدمی در پیشرفت این هنر برداشتند. از آن جمله اشتینر **Stainer** در تیرول **Tyrol**، لویوت **Lupot** در فرانسه و بانکس **Banks** در انگلیس، ساخته هایی به خانواده بزرگ و جاودانی ساز های طراز اول دنیا افزودند. کار این سه استاد بی همتا بعدها از سوی مکتب بزرگ ایتالیا به وسیله اشخاصی چون پرسندا **Pressenda** و روکا **Rocca** از اهالی تورین در نیمه اول قرن نوزدهم پی گیری شد.

آنتونیو استرادیواری شاگرد نیکلو آماتی، متولد ۱۶۴۴ از دوران کودکی به یادگیری ویلن سازی پرداخت. او در سن دوازده سالگی همچون یک استاد به کار چوب و منبت اشتغال داشت. وی در کارگاه نیکلو آماتی، آموزشهای لازم

را دید و سپس در ۱۶۶۶ با دایر کردن کارگاه شخصی خود اقدام به آفریدن ویلن کرد. او که ابتدا به کپی محض اکتفا می کرد این بار با بی باکی و گستاخی خاص خود و با مهارتی تام و تمام طرح آنها را نیز تغییر داد و نبوغ خارق العاده اش را در کار ساختن ساز به اثبات رساند. آنتونیو در ویلن اسپانیش نام خود، هنرهای چوب و منبت کاری و مسایل آکوستیکی ساختمان ساز را درهم آمیخت.

آنتونیو استرادیواری به سال ۱۷۳۷ زمانیکه ۹۳ سال داشت، چشم از جهان فرو بست و بازماندگانش را با شاهکارهای خود تنها گذاشت.

استرادیواری در کارگاهش *Stradivari in his workshop*

او در تمام دوران طولانی زندگی اش با دقت، عشق و علاقه ای وافر به ساز و موسیقی، کارگاهش را ترک نگفت و بر روی بسیاری از آخرین کارهایش با غرور و احترام و سرافرازی و خضوع، تاریخ ساخت ساز را نوشت. در یکی از این سازها به نام Rode ساخته شده در سال ۱۷۳۳ در قسمت برجستگی دسته آن آمده است: محصول ۸۹ سالگی.

آنتونیو استرادیواری در طی دوران پر بار زندگی اش، ویلن و خانواده آن را چنان متحول کرد که این آلات از حیث تکامل دیگر پایان یافته تلقی شدند. این برتری باعث زیندگی و تسلط زهی ها بر تمام ادبیات موسیقی ادوار شد. حضور این سازها در انواع موسیقی علمی، اعم از مجلسی، سمفونیک، اپرا و موسیقی مذهبی مشهود است. چنین اتفاقی از زمان ویتالی، تورللی، کورللی، ویوالدی، وراچینی، جمینیانی، تارتینی و لوکاتلی قابل بررسی و مطالعه است. امروزه ویلنهای باقی مانده از استرادیواری تخمیناً به ۵۰۰ عدد می رسند. آنها به علت کیفیت برتر و اصل بودن از دسترس عموم بدورند. یک ویلن استرادیواری حقیقی و مشهور که در سال ۱۷۹۴ به مبلغ بیست و پنج پوند فروش رفته به سال ۱۹۵۴

بالغ بر ۱۲۰۰۰ پوند قیمت داشته است. امروزه با ضرب عدد فوق به بیست می توان قیمت کنونی آن را به دست آورد. درخواست کنندگان این قبیل ویلنها اغلب ویلیستها و نوازندگان خیره این ساز هستند که به دنبال صدایی برتر و بهتر، سازهای مختلف را می آزمایند.

در فهرست ذیل تلفظ اسامی به ایتالیایی آورده شده است.

سال فوت	شخصیت ها	محل کار
۱۶۸۴	نیکلو آماتی	کرمونا
۱۶۸۵	فرانچسکو روجی ثری	کرمونا
۱۶۹۸	آندره آ گوارنری	کرمونا
۱۷۰۵	جووان نی باتیسا رجه ری	برشا
۱۷۱۰	جووان نی باتیستا گران چی نو	میلان
۱۷۲۰	پی یتر و جووان نی گوارنری	کرمونا
۱۷۲۰	کارلو جوزپه تس توره	میلان
۱۷۳۰	جاکین تو روجی ثری	کرمونا
۱۷۳۵	جووان نی باتیستا گران چی نو ۲	میلان
۱۷۳۵	الساندرو گالیانو	ناپل
۱۷۳۷	انتونیو استرادیواری	کرمونا
۱۷۳۹	جوزپه جووان نی گوارنری (پسر آندره آ)	کرمونا
۱۷۴۲	مته ئو گوف فری لر	ونیز
۱۷۴۴	جوزپه گوارنری (دل جه زو)	کرمونا
۱۷۴۷	کارلو برگونتزی	کرمونا
۱۷۴۸	لورنتزو گوادانینی	پیاچنتزا
۱۷۵۰	دومنیکو مون تانیا	ونیز
۱۷۵۸	سانتو سرافین	ونیز
۱۷۶۲	پی یتر و گوارنری	ونیز
۱۷۷۵	کارلو فردیناندو لان دولفی	میلان
۱۷۸۰	جن نارو گالیانو	ناپل
۱۷۸۰	نیکلو گالیانو	ناپل
۱۷۸۶	جووان نی باتیستا گوادانینی (از اهالی تورین)	تورین
۱۸۰۰	لورنتزو ستوریونی	کرمونا
۱۸۱۸	جووان نی باتیستا چه روتی	کرمونا

ویلن های استرادویاری *Stradivari violins*

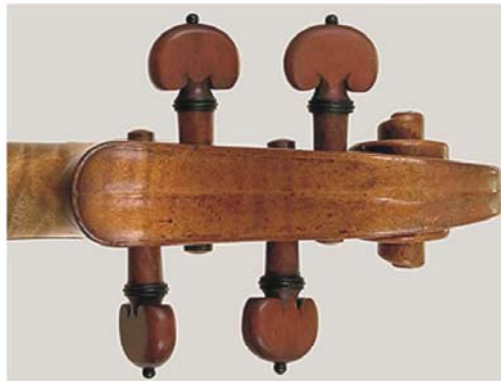
در طی زندگی طولانی استرادویاری دیگر بستگان ویلن ساز او با موفقیت هنر ساخت ویلن را به دیگر شهرهای ایتالیا گسترش دادند. ونیز، بولونیا، مانتوا، میلان، رم و ناپل یکی پس از دیگری شاهد گسترش این هنر بودند.

آندره آگوارنری برای دو فرزندش پی یتر و جوزف، هنر خود را تعلیم داد و جوزف پسر دو فرزند خود را به نامهای پی یتر و جوزف، ویلن سازانی نابغه بار آورد که تمام میراث نیاکانی خود را به کار بستند. ویلنهای دست ساخته جوزف دوم با امضای جوزف دل جه زو مشهور است.

جوزف گوارنری دل جه زو، آخرین ویلن ساز این گروه مردی به تمام معنا نابغه، جدی و دقیق بود. او در انجام کارهای خود تابع سرعت و نظم ویژه ای به نظر می رسد. لذا ویلنهایش دارای عالیترین کیفیت در صدا دهی و پرورش اصوات موسیقایی است. یکی از دیگر سازندگان بزرگ کرمونا کارلو برگوتنزی نام دارد. گفته میشود که وی سازهای بسیاری را با استادی تمام ساخته بود. اما در حال حاضر اثبات این مدعا تقریباً مشکل به نظر می رسد. زمانی که کارلو برگوتنزی در سال ۱۷۴۷ درگذشت از مرگ جوزف گوارنری دل جه زو که در سال ۱۷۴۴ اتفاق افتاده

بود سه سال می گذشت و جیرولامو آماتی دوم در ۱۷۴۰ خواب ابدی را استقبال کرده بود. با این خاموشیهای پی در پی دوره ای بزرگ و بیاد ماندنی در تاریخ هنر ویلن سازی رو به پایان می نهد. آخرین ویولنهایی که در کرمونا یا در جاهای دیگر ساخته شدند، تواناییهای استثنایی و کیفیتهای عالی خود را بارها و بارها به نمایش گذاردند و این دلیل باقی بودن و دوام آوردن آنها در طی سالیان متمادی محسوب می شود.

کلکسیون از آماتی *an Amati collection*

امروزه هنرمندان بزرگ، ویلنیستهای برجسته و ویرتوئزهای نابغه، بعد از گذشت دویست سال هنوز هم در جستجوی سازهای طلایی کرمونا هستند. شایستگی و لیاقت این ویلنهای جاودانی نه تنها در صدای بسیار زیبا و شفاف آنها که در پاره ای از ریزه کاریهای دیگر نیز مکتوم است. دینامیسم عالی، وسیع و بهترین ارائه در محدوده های مختلف صدا دهی ویلن، صافی و درخشندگی فوق تصور و بالانس صدا دهی حساب شده از ارزشهای دیگر این ویولنهاذکر می شود.

ویلنهای کرمونایی ایتالیا در گذر سالهای طولانی برای نبوغ آمااتی ها برای رنسانس ایتالیا و برای همه سازندگان سازهای مختلف از ابتدا تا کنون، احترام و تکریم به ارمغان آورده اند. امروزه نیز سازندگان پر قدرتی در جهان دست به کار ساختن ویلنهای ارزشمندی هستند که یکی از ویلنهای کرمونا را به عنوان مدل خود بر می گزینند. در حال حاضر سازهایی در اندازه های مختلف حتی برای کودکان خردسال ساخته می شود.

چلو از گوارنری *a Guarneri Cello*

کوچکترین ساز قابل ارائه یک شانزدهم است که برای نواختن کودکان دو ساله طراحی شده است. سازهای کوچک یک شانزدهم برای اجرای متد ژاپونی سوزوکی و شینوزوکی در نظر گرفته می شوند. سازهایی نیز کوچکتر از یک شانزدهم ساخته می شوند که برای بچه های زیر دو سال مفید به نظر می رسند.

بهمن مه آبادی